

Hó-sápatag, füzek között
Ülök magam, szűz bánatommal.
S magamban nézem fák fölött
A fény sarlóját kék magosban.

1905. Moszkva

Baka István fordításai

Csukás István

KI JÖN BE AZ AJTÓN?

Ki jön be az ajtón, kopogtatás nélkül?
Félig alszom, és csak álmodok?
Vagy még félig ébren, ez egybemosódik,
s nem nyikordul az ajtósarok.

Levegő se rezzen, pedig immár ketten
fogyasztjuk el bent az oxigént.
Nézem sápadt arcát és kopott ruháját,
szánakozva figyelem szegényt.

S szólok: „Mondd, megérte? Mit kaptál cserébe
éhezésért, rossz albérletért?
Szűkülve és fázva, egy kölcsönadrágban,
miben hittél, mondd, az istenért?

Tengermélyről szöktél, és vonatra szálltál,
köldökszinór-kötél nyakadon:
holtakat a sírból ha félig kihúzod,
te akkor se futhatsz szabadon!

Nem várt reád Párizs, megrekedtél Pesten,
telegfirkált papír a szárnyad,
végig kiröhögtek, itt-ott le is köptek,
sárként ragadt rád a gyalázat.

Nőtől nőig éltél, végül mind eltűntek,
fagyott lepedő a szerelem,
ruha helyett verset, cipő helyett verset,
hogy képzelted, adtál félszegen!”

Nem felel, csak néz rám, húszéves kis őrült,
lassan csuromvíz lesz az ingem,
a fejem lehajtom és zavartan érzem:
szánakozva ő figyel engem.

EGYÜGYŰ ÉNEK

Isten hogyha szóra bír,
köztünk van a papír.
Neki énekelek ma,
s kell közénk a pelenka.

Mert az irhám csatakos,
habár félszázada mos
záporral és esővel,
mosdókesztyű-felhővel.

Hiába fogy a szappan,
mindig piszkos maradtam,
kapzsi, irigy és hazug,
nincs bennem egy tiszta zug.

Kölyökként is rossz voltam,
ordítottam s kortyoltam
tintalevest és i-át,
s elloptam a léniát.

Most sarokban térdelek,
fájnak az ízületek,
belémhasít mint a kés:
utolért a büntetés.

Lehet ám, hogy meghalok,
és ez micsoda dolog!
Isten, akkor mit csinálsz?
Nem lesz, akire vigyázz.

Így beszélünk, Ő meg én,
s papíron a költemény.
Végül testem ha eldől,
kibont majd a versekből.

ELMŰLÁS ELLEN BABÉRLEVELET

Elmúlás ellen babérlevelet morzsolok,
 jön a kutyám, tüsszögve megszagolja,
 gyanakodva néz: játék vagy kitolás?
 Úgy dönt, hogy játék, mert győz benne
 a szeretet, mindig győz, hogy majdnem
 elszégyellem magam, s játszom a kedvéért:
 bekapom a babérlevelet s elrágom
 fintorogva, s hozzáképelem a bablevest,
 adok neki is a levélből, kiköpi s nem
 képzel hozzá semmit, végül is egy kutya,
 s fogalma sincs az elmúlásról, homályosan
 érzi, hogy elborult az arcom, az elmém,
 hozza a labdát s vigyorogva döfködi
 a térdem: ezt játsszuk! Majd szinte körbe-
 mutat a kertben: a nyarat játsszuk,
 vagy együk meg a vízcsapnál fürdőző rigókat,
 vagy a szomszédban szórt meresztő macskákat,
 vagy a kerítésre tekeredő virágokat!
 Rábólintok, helyes, játsszuk azt, hogy élünk!

Halász Péter

KURTÁG-TÖREDÉKEK

Wilheim Andrásnak

A Kurtág-szakirodalom igencsak hiányos. Az utóbbi években megsaporodtak ugyan a Kurtágról szóló írások, azonban e tanulmányok többnyire csak egy-egy alkotást vizsgálnak. Pályájáról részletező áttekintést magyarul csak a BORNEMISZA PÉTER MONDÁSAI-ig, azaz 1968-ig találunk, angolul és németül pedig A BOLDOGULT R. V. TRUSZOVA ÜZENETEI-ig, vagyis 1980-ig. Az itt következő megfigyelések nem enciklopédikus igény-nyel készültek, a tudományos summázatot alighanem másnak kell majd elkészítenie. Mégis, összképet szeretnének nyújtani, ha nem is kronologikus vagy rendszeres alakban, inkább csapongó, „rendszeretlen”, töredékes formában. Nagyképűen mondhatnám: kurtágosan.

Kiinduló feltevésünk legyen az, hogy egy életművet bármely tetszőleges pontból vizsgálhatunk. S ha négy, negyven vagy négyszáz egymástól független pontból rápí-
 l-